

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

PLENUL

HOTĂRÂRE nr. 42

din 23 ianuarie 2013

La data de 4.12.2012 s-a înregistrat contestația formulată de doamna judecător P. D., din cadrul Curții de Apel B... împotriva Hotărârii Secției pentru Judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii nr. 808 din 16 octombrie 2012.

În motivarea contestației petenta arată, în esență, că hotărârea menționată anterior este nelegală întrucât nu sunt îndeplinite elementele constitutive ale abaterii deontologice reținută în sarcina sa. Arată că, pe latură obiectivă, norma deontologică de la art.18 alin. (2) se referă la exprimarea unei păreri care aduce atingere propriei imagini, onoarei și reputației unei persoane, fiind necesar ca opinia să fie exprimată în mod expres, clar și neîndoielnic, cu referire la acte sau fapte concrete care sunt de natură să compromită probitatea profesională sau moralitatea unei persoane. Textul publicat nu cuprinde nicio afirmație explicită, exprimată într-un mod clar și neechivoc, cu privire la probitatea profesională sau la moralitatea judecătorului S. L. D.

Mai arată că eseu pe care l-a scris cuprinde doar un set de întrebări retorice, care nu îndeplinesc condiția unei opinii categorice. De asemenea, folosirea expresiei de “tovarăș procuror” numește o realitate incontestabilă, în contextul redării vremurilor comunismului. Prin urmare, elementul material al încălcării deontologiei se întemeiază pe

o prezumție extrasă din text și nu pe însăși certitudinea textului.

Mai susține contestatoarea că, în Carta universală a judecătorului, adoptată în anul 1999, la art.11 alin.(1), se arată că "...acțiunile disciplinare împotriva judecătorilor trebuie să fie organizate de o așa manieră încât să nu compromită independența reală a acestora și să se acorde atenție doar considerentelor obiective și relevante". De asemenea, la art.17, teza I din Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite privind independența judecătorilor, adoptată la Strasbourg, în anul 1998, se prevede, la punctul 5.2, teza a II a, referitor la răspunderea magistratului, că examinarea sesizării față de un judecător trebuie să fie "prudentă și atentă". Toate aceste reglementări internaționale instituie și impun o diligență sporită în cazul cercetării disciplinare a unui judecător, concretizată printr-o atentă selecționare și evaluare doar a elementelor esențiale și de strictă obiectivitate. Aceleași exigențe se impun inclusiv în cazul cercetării deontologice deoarece, în legislația românească, încălcarea deontologiei profesionale nu constă într-o simplă constatare ci produce consecințe irevocabile asupra carierei magistratului, prin descalificarea sa profesională, cu efectul blocării la promovare.

Precizează că, s-a procedat la o analiză excesivă a unor expresii și fragmente întregi de text, cărora li s-au atribuit, în mod subiectiv, anumite înțelesuri, rezultatul final fundamentându-se nu pe conținutul ca atare al textului ci pe o multitudine de deducții subiective, ca interpretări unilaterale. Arată că nu a încălcat obligația de rezervă impusă magistraților în condițiile în care scrierea sa literară nu constituie manifestarea unei conduite care să aducă atingere demnității funcției judiciare ori imparțialității și independenței corpului judiciar. Or, interpretarea practică în hotărârea de sancționare este lipsită de substanță obiectivă și are un caracter excesiv de rigid.

Prin urmare, nefiind depășită limita de rezervă și de prudență, nu este îndeplinită nici latura subiectivă. În eseuul său nu a făcut referire la un coleg ci a avut în vedere funcția de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Judecătorul trebuie să accepte nu numai întrebări dar și critici într-o manieră mult mai permisivă decât de obicei și să manifeste o toleranță sporită. Mai arată că eseuul „Nimic despre cum un tovarăș procuror a devenit președintele tuturor judecătorilor” face parte dintr-o serie de alte scrieri publicate anterior și ulterior sancționării sale.

Prin urmare, solicită admiterea contestației și respingerea ca nefondată a sesizării din oficiu a Inspecției Judiciare cu privire la încălcarea art.18 alin.(2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Analizând hotărârea Secției pentru Judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii nr. 808 din 16 octombrie 2012, apărările formulate de doamna judecător și văzând înscrisurile atașate, Plenul reține următoarele:

Prin hotărârea nr.808 din 16 octombrie 2012 Secția pentru Judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a constatat încălcarea dispozițiilor art.18 alin. (2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 328/24.08.2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 815/08.09.2005, de către doamna P. D., judecător la Curtea de Apel B....

În motivarea hotărârii Secția pentru judecători a reținut, în esență, că în conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Constituția României, „libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, scris, imagini, sunete sau alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile”, însă, potrivit alin. (6) al articolului menționat, “libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine”.

Aceleași limitări ale dreptului fundamental al libertății de exprimare sunt prevăzute de art. 10 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, potrivit căruia, acest drept poate fi supus unor restrângeri determinate, printre altele, și de necesitatea protejării reputației sau drepturilor altei persoane.

Deși dreptul la liberă exprimare este garantat atât constituțional, cât și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a statuat că o persoană care îndeplinește o funcție publică, a acceptat anumite restricții ale exercițiului libertății de exprimare, restricții care sunt inerente însăși acestei funcții (Hotărârea CEDO din 3 mai 1988 dată în cauza *Morissens contra Belgia*).

La Norma 4 din cadrul Principiilor de la Bangalore cu privire la conduita judiciară (2002) sunt prevăzute următoarele recomandări: „4.2. Fiind conștient că se află permanent în vizorul ochiului public, Judecătorul (judecătoria) trebuie să accepte, de bunăvoie și fără constrângeri, anumite renunțări care, cetățeanului de rând i-ar părea o povară. Chiar și în viața particulară, judecătorul (judecătoria) se va comporta astfel încât să nu impieteze asupra demnității funcției sale. (...) 4.6. Judecătorul (judecătoria), ca orice alt cetățean, are dreptul la libertatea de exprimare, libertatea convingerilor, libertatea de asociere, de a forma grupuri, dar, își va exercita aceste drepturi în așa fel încât să nu prejudicieze demnitatea funcției judecătorești sau imparțialitatea și independența puterii judecătorești”.

Una dintre restricțiile libertății de exprimare a magistraților este prevăzută de art. 18 alin. (2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea nr. 328/24.08.2005 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, potrivit căruia, „Judecătorii și procurorii nu își pot exprima părerea cu privire la probitatea profesională și morală a colegilor lor”.

În raport de aceste dispoziții legale, Secția pentru judecători a reținut încălcarea de către doamna judecător P. D. a dispozițiilor art. 18 alin. (2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 28/24.08.2005.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii apreciază că hotărârea nr.808 din 16 octombrie 2012 a Secției pentru Judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii este legală și temeinică pentru următoarele considerente:

În speță, analiza aspectelor vizând încălcarea normelor Codului deontologic pornește de la calitatea de magistrat (judecător) a contestatoarei, calitate în care au fost făcute afirmațiile cuprinse în articolul intitulat „Nimic despre cum un tovarăș procuror a devenit președintele tuturor judecătorilor”.

Conținutul art.18 din Codul deontologic reprezintă o dezvoltare a două dintre valorile fundamentale ale sistemului judiciar consacrate de Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, respectiv integritatea și imparțialitatea.

În „Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară” se precizează că acestea sunt menite să stabilească standarde pentru conduita etică a judecătorilor, care „pornesc de la premisa că judecătorii sunt responsabili de conduita lor în fața unor instituții anume create pentru a asigura respectarea normelor judiciare, instituții ce sunt ele însele independente și imparțiale.”

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că, atunci când este vorba despre un magistrat de rang înalt, ”drepturile și responsabilitățile” sale în privința exercițiului libertății de exprimare au o importanță deosebită; într-adevăr, este de așteptat ca funcționarii autorității judiciare să dea dovadă de o anumită rețineră în punerea în valoare a libertății lor de exprimare de fiecare dată când sunt în discuție autoritatea și imparțialitatea puterii judiciare, așa cum s-a apreciat în cauza Wille c. Liechtenstein.

Magistrații trebuie să-și exprime opiniile într-o manieră prudentă, măsurat, deoarece obligația de imparțialitate de care sunt ținuti trebuie să satisfacă exigențele serviciului public căruia îi asigură funcționalitatea. Așadar, dreptul magistratului la liberă exprimare are o limită, și anume dreptul cetățeanului la o justiție independentă, echidistantă față de politic, echilibrată și verticală. De asemenea, libertatea de exprimare a unui judecător și/sau procuror are ca limită și protecția reputației sau drepturilor celorlalți colegi magistrați.

Așa cum s-a subliniat constant în doctrină cu ocazia analizării limitelor dreptului consacrat de art. 10 din Convenție, autoritățile naționale trebuie să asigure un just echilibru între nevoia de a proteja dreptul la libera exprimare (inclusiv al magistraților), pe de o parte, și nevoia de a proteja autoritatea puterii judecătorești și drepturile altor persoane, pe de altă parte.

Riscul de a conduce la pierderea respectului pentru instanțe și a încrederii necesare în activitatea acestora, la producerea unor consecințe nefaste în privința recunoașterii instanțelor ca unice organe calificate spre a decide în privința soluționării proceselor, justifică restrângerea libertății de exprimare.

Într-adevăr, statutul de magistrat nu o privează pe doamna judecător D. P. de dreptul la liberă exprimare, drept consacrat, în mod imperativ, de dispozițiile art.8 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și de dispozițiile art.26 și 30 din Constituția României, însă conduita acesteia, materializată în afirmațiile făcute în presă, mai exact publicarea pe site-ul „J....ro” a articolului intitulat „Nimic despre cum un tovarăș procuror a devenit președintele tuturor judecătorilor”, articol în conținutul căruia se face referire la cariera profesională a președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, contravin obligației de rezervă impusă magistraților în exercitarea libertății de exprimare, în considerarea statutului lor. Astfel, este încălcat echilibrul just între dreptul fundamental al individului la respectarea libertății de exprimare, pe de o parte, și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate în art.10 paragraful 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Obligația de rezervă a magistraților presupune, prin însăși natura sa, moderație și reținere în ceea ce privește prezentarea opiniilor de către magistrat.

În cauza dată, în temeiul art. 10 din Convenție, doamna judecător avea dreptul să își exprime opiniile în legătură cu unele aspecte în legătură cu activitatea sistemului judiciar. Cu toate acestea, maniera concretă în care au fost făcute unele afirmații a fost de natură a rupe acel „just echilibru” de care s-a făcut vorbire mai sus, cu atât mai mult cu cât nici un element nu tinde să arate că, în împrejurările date, acest mod de exprimare constituia pentru doamna judecător unica modalitate de a pune în valoare informațiile pe care înțelegea să le prezinte.

Prin publicarea articolului intitulat „Nimic despre cum un tovarăș procuror a devenit președintele tuturor judecătorilor” și prin modalitatea concretă în care au fost prezentate evenimentele, precum și expresiile folosite în cuprinsul relatării, doamna judecător P. D. a adus atingere probității profesionale și morale a unui coleg judecător.

Astfel, nu se poate reține că afirmațiile doamnei judecător reprezintă judecăți de valoare (care nu se pretează unei demonstrații a corectitudinii lor), ci reflectă prezentarea unor aspecte concrete și a unei opinii personale, clare și neechivoce, cu privire la probitatea profesională și moralitatea președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție.

De asemenea, susținerea doamnei judecător D. P., în sensul că în articolul publicat nu s-ar fi referit la un coleg magistrat ci a avut în vedere doar funcția de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, este nefondată. Astfel, Plenul reține că opiniile exprimate în cuprinsul articolului de presă vizează persoana care ocupa la acel moment funcția de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv doamna judecător L. S., neputându-se individualiza funcția fără persoana care o exercită.

Mai mult decât atât, prezentarea “realității vremurilor comunismului” ar fi putut fi făcută de o altă manieră, mai temperată și care să nu lezeze onoarea sau probitatea profesională a unora dintre colegi, ci să pună accentul pe problemele cu care se confruntă sistemul judiciar. De altfel, în cauza Wille c. Lichtenstein, Curtea Europeană a stabilit, cu valoare de principiu, că nu poate fi considerată ca justificată, din perspectiva art. 10, sancționarea unui funcționar (în speță, un judecător), atunci când acesta se exprimă fără virulență cu privire la chestiuni de interes general.

În cauza COUTANT împotriva F. (nr. /03), Curtea de la S a reținut: „Caracterul excesiv și lipsa bazei faptice a afirmațiilor în litigiu au fost agravate de faptul că proveneau de la o avocată. Reclamanta nu a dovedit măsura și demnitatea cerute reprezentanților acestei profesii., profesia reclamantei impunea un plus de rezervă și de moderație în exprimare”.

În plus, Plenul apreciază că afirmațiile doamnei judecător trebuie examinate și din perspectiva problemei lipsei de încredere cu care se confruntă sistemul judiciar de foarte multă vreme, de natură a-i afecta grav autoritatea și aparența de imparțialitate. Or, în mod evident, un judecător cunoaște mai bine ca oricine riscurile pe care le prezintă susținerea unor afirmații cu un asemenea impact asupra prestigiului justiției și, implicit, asupra bunei desfășurări a actului de justiției, context în care trebuie este de preferat alegerea un discurs ponderat, echilibrat, în care expunerea disfuncționalităților sistemului să constea într-o prezentare obiectivă a acestora, iar nu în aprecieri neconforme deontologiei profesionale, aduse unui coleg judecător.

În acest context, nu pot fi primite apărările contestatoarei în sensul că escul publicat nu cuprinde exprimarea unei păreri, opinii categorice ci doar întrebări retorice ce țin de stilul literar. Posibilitatea judecătorului de a înțelege normele Codului deontologic

impun acestuia anumite exigențe în comportament, circumscrise între anumite limite tocmai pentru a fi conforme cu onoarea și demnitatea profesiei.

Conduita contestatoarei judecător materializată în afirmațiile cuprinse în articolul intitulat „Nimic despre cum un tovarăș procuror a devenit președintele tuturor judecătorilor”, afirmații făcute în spațiul public, contravine obligației de rezervă impusă magistraților în exercitarea libertății de exprimare, fiind astfel încălcat echilibrul just între dreptul fundamental al individului la respectarea libertății de exprimare, pe de o parte și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate în art.10 paragraful 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Modalitatea în care doamna judecător D. P. a înțeles să-și prezinte părerea despre realitățile regimului comunist, sugerând o conduită și o evoluție profesională discutabilă a unui coleg magistrat, are drept consecință directă planarea unor suspiciuni nefondate asupra probității și integrității președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Prin urmare, Plenul reține că opiniile personale exprimate de către doamna judecător D. P. în conținutul articolului de presă intitulat „Nimic despre cum un tovarăș procuror a devenit președintele tuturor judecătorilor”, constituie manifestări care aduc atingere dreptului la imagine, onoare și reputație al doamnei judecător L. D. S., fiind încălcată norma deontologică cuprinsă în art.18 alin. (2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 328/24.08.2005.

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 36 alin.2 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, prin vot direct și secret, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți;

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE

Art.1 – Respinge contestația formulată de către doamna P. D., judecător la Curtea de Apel B... împotriva Hotărârii Secției pentru Judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 808/16.10.2012.

Art.2 - Prezenta se comunică doamnei judecător P. D., din cadrul Curții de Apel B..., Direcției resurse umane și organizare după rămânerea irevocabilă și Inspecției Judiciare.

Data în București, la data de 23 ianuarie 2013.

Președinte ,

Procuror